

Valtiovarainministeriö

**Lausunto**

VN lausuntopyyntö 24.4.2024

Asia: Kunnan oikaisuvaatimus VN/35660/2023 päätökseen – VN:n lausuntopyyntö oikaisuvaatimukseen liittyen

Valtiovarainministeriö kirjeessään 24.4.2024 pyytää Hollolan kunnalta lausuntoa seuraavassa asiassa, Kunnan oikaisuvaatimus VN/35660/2023 päätökseen. Kirjeessä kunnalle on esitetty seuraavat 1-6 kohdan kysymykset, joihin Hollolan kunta vastaa seuraavalla tavalla:

**1. Perusteista, joilla kuntayhtymä on kirjannut 20 milj. euron pakollisen varauksen?**

**Hollolan kunta kiistää Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän tekemän palkkaharmonisointivaruksen koskien Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä 2022. Hollolan kunta katsoo, että tehty varaus on voimassa olevan lainsäädännön vastainen ja Hollolan kunnan oikeusturvaa loukkaava ja yleisen oikeuskäytännön vastainen.**

Hollolan kunta on eri yhteyksissä käydyissä keskusteluissa hyvinvointialueen edustajien kanssa kiistänyt palkkavarauksen kirjaamisen perusteet Lain sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön toimeenpanosta (616/2021), liikkeenluovutuslain, työsopimuslain ja viranhaltijoista annetun lain vastaisena. Palkkasaatavaa ei voida katsoa eräänntyneeksi eikä tältä osin ole perusteita kirjata sitä varauksiin.

Se, että Päijät-Hämeen Hyvinvointialue on tästä huolimatta tehnyt kirjauksen Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntainyhtymän tilinpäätökseen vuodelta 2022, voidaan pitää Hyvinvointialueen oman edun tavoitteluna, tietoisena päätöksenä vaikuttaa omien valtionosuksiensa määrää lisäten ja kuntien valtionosuutta vähentäen. Varausta koskevan päätöksen tehneen Päijät-Hämeen hyvinvointialueen voidaan katsoa olleen esteellinen varauspäätöksen tekemiseen, koska kirjauksesta on ollut suoraan organisaatiolle odotettavissa merkittävää etua. Päätöksentekijän puolueettomuus on oikeuskäytännön ja oikeusturvan näkökulmasta keskeisimpiä oikeusperiaatteita, joita tulee noudattaa myös kuntiin vaikuttavissa päätöksissä.

Kunta ei voi hyväksyä palkkaharmonisointiin liittyvää kirjausta, koska hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöstä tehtäessä sopimuksen kautta syntyneitä velvoitteita ei ole ollut eikä kunta ole osallistunut sellaisen päätöksen tekemiseen, missä asiasta sovittaisiin muulla tavoin. Vuoden 2023 asetuksella ei voida säätää jälkikäteen kuntia velvoittavaa lainsäädäntöä oikeusperiaatteiden vastaisesti.

Korkeimman oikeuden (KKO) päätöksessä 2024:9 on todettu Lapin sairaanhoitopiirin aloittaneen palkkaharmonisointiin tähtäävät konkreettiset toimenpiteet kesällä 2016 ja toteutuksen tapahtuneen 2019-2020. Oikeuskäytännöistä ei KKO:n mukaan löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkaerojen harmonisointi tulisi toteuttaa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä aloitti toimintansa 1.1.2017. Kunnille on yhtymän johdon osalta tuotu esille, että palkkaharmonisointi yhtymässä on käynnistetty vuoden 2019 alusta. Palkkaharmonisointiin on kunnille annetun tiedon mukaan käytetty miljoonia euroja. KKO:n päätöksen 2024:9 pohjalta on todettavissa, että oikeuskäytännöstä ei löydy täsmällistä yleisesti hyväksyttävissä olevaa enimmäisaikaa, jonka kuluessa palkkojen harmonisointi tulisi suorittaa. Kirjauksen tekohetkellä ei myöskään ole ollut asiaa koskevaa sopimusta tai oikeuden päätöstä Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän palkkaharmonisaatiosta, varauksen perusteeksi. Näin ollen taannehtivalle kertakorvauspäätösvaraukselle ei ole ollut oikeudellisia perusteita Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätöksen 2022 osalta.

**Yhteenvetona** voidaan todeta, että palkkaharmonisaatiovaraus ei ole perustunut voimassa oleviin lakeihin. Myöskään oikeuden päätös eivät tue palkkaharmonisaatiovarausta (KKO 2024:9). Päätöksentekijänä on ollut hyvinvointialue, jolle päätöksestä on koitunut merkittävää etua. Asetuksella ei voida tehdä kuntien oikeusasemaan jälkikäteisesti velvoittavaa sääntelyä.

## **2. Kuntayhtymän varauksen perusteena olevien kustannusten todellisesta määrästä tämänhetkisen tiedon tai arvion mukaan (sovitteluratkaisu)**

**Hollolan kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Hollolan kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ei ole toimittanut Hollolan kunnalle sopimusta, joka osoittaisi palkkaharmonisoinnin toteutuneet määrän.**

Kunta on saanut Päijät-Hämeen hyvinvointialueelta vuonna 2023 luonnoslaskelman, jonka mukaan:

- a. palkkakustannus Hyvinvointialueelle on
  - i. 2020: 4.994.343 euroa,
  - ii. 2021: 8.856.872 euroa ja
  - iii. 2022: 6.818.683 euroa
- b. palkkakustannus kohdennettuna Hollolan kunnalle luonnoslaskelmassa on:
  - i. 2020: 557.847 euroa
  - ii. 2021: 976.765 euroa ja
  - iii. 2022: 745.213 euroa.

Hollolan kunta ei ole tietoinen luonnoslaskelman oikeellisuudesta tai em. ilmaistujen kuntakohtaisten laskelmien tai kohdennusten perusteista. Kunnalle ei myöskään ole esitetty yksityiskohtaisia laskelmia tai tositteita luonnoslaskelman perusteista eikä kunnalla ole tietoa lopullisesta sovintosopimuksesta, mikä on tehty liikkeenluovutuksen jälkeen.

## **3. Syistä, jotka ovat johtaneet mahdollisen palkkaharmonisaatiosta tehdyn varauksen ja toteutuman erotukseen**

**Hollolan kunta ei ole ollut osallisena tämän asiakokonaisuuden valmistelussa tai päätöksenteossa. Hollolan kunnalla ei ole tiedossaan perustelaskelmia varauksen tai sopimuksen osalta. Kunta ei siis ole tietoinen kysytystä asiasta.**

**4. *Siitä, minä vuonna tehtyä työtä palkkaharmonisaatiokustannus koskee (suoriteperuste) ja voidaanko uuden tiedon valossa todeta korvauksen jaksottuvan suoriteperusteella useammalle vuodelle.***

Hollolan kunta kiistää kohdassa 1 esitetyin perustein palkkaharmonisaatiovarauksen juridisen perusteen. Kunta on osallistunut palkkaharmonisaatiokustannuksiin sosiaali- ja terveystalvelujen tilaajana 1.1.2019 toteutuksessa olleen palkkaharmonisointiohjelman mukaisesti vuoteen 2023 saakka. Ns. ylimääräiselle palkkaharmonisaatiovaraukselle ei löydy oikeudellisia perusteita, koska palkkaharmonisaation osalta ei ole määritelty tiettyä toteuttamisaikaa/aikajännettä.

Päijät-Hämeen hyvinvointialue on vuoden 2023 aikana esittänyt kunnille useampia eri laskelmia koskien kuntien palkkaharmonisaatiokustannusten jakautumaa ja kohdennusta eri vuosille perustuen käynnissä olleisiin neuvotteluihin työntekijäjärjestöjen kanssa. Näissä laskelmissa on systemaattisesti esitetty kustannusten kohdentumista vuodesta 2020 alkaen. Tähän perustuen kunnille on muodostunut käsitys siitä, että tilinpäätösvaraukseen on sisältynyt takautuvasti vuosien 2020-2022 kustannuksia.

**5. *Varauksen kuntakohtaisesta jakautumisesta perussopimuksen mukaisesti erityisesti huomioiden ne kunnat, jotka ovat järjestäneet perusterveydenhuollon itse***

Hollolan kunta katsoo, että se ei ole osallinen varauksen valmisteluun eikä kunnalle ole annettu yksityiskohtaisempaa tietoa kustannus- tai laskentaperusteista eikä kunnan hallussa ole tietoja, joilla laskelmien oikeellisuus voitaisiin varmentaa.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän perussopimuksessa on todettu alijäämien kattamisesta seuraavaa:

Jos on nähtävissä, että yhtymätasoisesti on syntymässä alijäämää, estetään alijäämän syntyminen ensisijaisesti yhtymän toimintaa sopeuttamalla. Mikäli alijäämää syntyy, alijäämä katetaan tilinpäätöksen yhteydessä siten, että kustannus kohdistuu kullekin jäsenkunnalle sen tilinpäätösvuoden palvelukäytön suhteessa.

**Hollolan kunta edellyttää oikeutta lausua kantansa niihin vastuksiin, joita Päijät-Hämeen Hyvinvointialue ministeriön kysymyksiin esittää.**

Palkkaharmonisaatiokustannusten lisäksi, kunta vaatii Valtionvarainministeriön muutos päätöstä, siltä osin, kuin laskelmassa on huomioitu eläkeperusteisia historiallisia kustannuksia, joiden vastuut eivät siirtyneet hyvinvointialueille. Hollolan kunta katsoo, että siirtolaskelmassa siirtyviksi kustannuksiksi ei voida sisällyttää eriä, jotka eivät todistettavasti ole siirtyneet kunnalta hyvinvointialueen vastuulle, kustannuksen suuruudesta huolimatta.

**Hollolassa 2. toukokuuta 2024**

**Päivi Rahkonen**  
Kunnanjohtaja